

6. Radchenko, M. (2017). Shliakhy formuvannia innovatsiinoi kompetentnosti studentiv [Ways of forming students' innovative competence]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu*, 11, 112 – 116. (in Ukrainian)

7. Uruskyi, V. (2005). Formuvannia hotovnosti vchyteliv do innovatsiinoi diialnosti : metodychnyi posibnyk [Forming teachers' readiness for innovative activity: methodical manual]. Ternopil : TOKIPPO. (in Ukrainian)

Березан Валентина,

доктор педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Україна

Berezan Valentyna,

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Special Education and Social Work, Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС СТУДЕНТІВ СОЦІОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

INTEGRATION OF DIGITAL MOBILE TECHNOLOGIES INTO THE EDUCATIONAL PROCESS OF SOCIONOMIC SPECIALTY STUDENTS

Annotation. The article reveals the problem of using and integrating digital mobile technologies – BOYD-technologies – in the educational process of students of socionomic specialties, and their special relevance in recent years in connection with social challenges of society (pandemic, martial law).

Key words: students, socionomic specialties, digital technologies, BOYD-technologies.

Деструктивні процеси в сучасному світі, а саме: екологічні катастрофи, стихійні лиха, пандемії, військові конфлікти, призводять до значних змін у професійній діяльності фахівців соціономічних спеціальностей, орієнтують на використання сучасних цифрових технологій у своїй роботі, іноді докорінно змінюючи характер їхньої праці. Такі зміни все більше ускладнюють професійну діяльність фахівців соціономічних спеціальностей і вимагають від них постійного оновлення своїх знань і професійного зростання.

Сучасна освіта, яка має бути джерелом соціального прогресу, фундаментом розвитку культури, націлена на розширення можливостей, що надаються молоді, яка буде жити і працювати в умовах динамічно змішаного соціуму. Освітні системи сьогодні орієнтуються на розвиток інтелектуального потенціалу студентів, з точки зору, не тільки засвоєння предмета, але й

обробки, адаптації та використання існуючої інформації, генерування нових ідей. Зростаюча значущість інтелектуальної праці, що базується на використанні інформаційних ресурсів, які з кожним роком, а то і місяцем, кількісно збільшуються та урізноманітнюються, вимагає від сучасної людини, незалежно від її професії та особливостей діяльності, умінь працювати з електронними засобами пошуку, обробки, збереження та передавання інформації.

Наслідком цих процесів є широке проникнення цифрових та вебтехнологій у різні сфери освітньої діяльності, які часто трактуються як засіб, що сприяє підвищенню якості освіти, відповідної сучасним соціальним вимогам.

Тому однією із важливих видів компетентності студентів соціономічних спеціальностей, яка досягається у результаті вищої освіти, стає інформаційно-комунікаційна компетентність майбутнього фахівця, яка передбачає здатність встановлювати контакти з людьми (колегами, учнями, батьками, клієнтами, невідомими співрозмовниками тощо), уміння самостійно шукати, вибирати, аналізувати, організовувати, представляти, передавати інформацію, проєктувати об'єкти і процеси, відповідно реалізовувати свої плани, у тому числі і за допомогою нових інформаційних технологій.

Оскільки інформаційно-комунікаційна компетентність має універсальний характер і відбувається у трьох середовищах, що інтегруються між собою (інформаційний обмін між людьми в середовищі і безпосередній взаємодії; інформаційний обмін за допомогою паперових та аналогових носіїв; інформаційний обмін за допомогою цифрових технологій), то й формування інформаційно-комунікаційної компетентності студентів соціономічних спеціальностей відбувається у трьох середовищах, що інтегруються між собою:

- 1) інформаційний обмін між людьми в середовищі безпосередньої взаємодії;
- 2) інформаційний обмін за допомогою паперових та аналогових носіїв;
- 3) інформаційний обмін за допомогою цифрових технологій.

У контексті складних викликів сучасного світу, що відбулися в нашій країні (пандемія, воєнний стан) підготовка фахівців соціономічних спеціальностей (соціальних педагогів, соціальних працівників, корекційних педагогів, вчителів-логопедів, психологів тощо) відбувається більшою мірою за допомогою цифрових технологій. Таким чином, саме життя змушує викладачів вищої школи модернізувати освітнє середовище закладу вищої освіти такими технологіями, що можуть забезпечити безперервний освітній процес. А саме, використовуються три основні види інформаційно-комунікаційних технологій, які найчастіше називають цифровими:

– комп'ютерні, або інформаційні, технології, засновані на роботі з текстовими та графічними редакторами (редагування тексту, комп'ютерна верстка, книжкова ілюстрація тощо), електронними таблицями та базами даних. Фактично вони є основою, першою сходинкою для використання мультимедійних та телекомунікаційних технологій [4];

– мультимедійні технології (або технології мультимедіа) – це поєднання спеціальних апаратних засобів і програмного забезпечення, що дозволяє на якісно новому рівні сприймати, переробляти і надавати різноманітну інформацію: текстову, графічну, звукову, анімаційну, телевізійну тощо [4];

– телекомунікаційні технології (або мережні чи Інтернет-технології) – це технології передачі й одержання інформації за допомогою локальних (Інтранет) та глобальних (Інтернет) комп’ютерних мереж [2].

Слово «цифровий» (англ. «digital») походить від латинського *digitus* – палець – і відноситься до одного із найдавніших інструментів для лічби. Коли інформація зберігається, передається або пересилається у цифровому форматі, вона перетворюється на числа – на найбазовішому машинному рівні як «нулі та одиниці». У цьому контексті до цифрових відносять технологію, яка базується на використанні мікропроцесорів, тобто комп’ютерів і додатків, які залежать від інтернету, а також інших пристроїв, такі як відеокамери, мобільні пристрої (телефони і персональні цифрові помічники (PDA – personal-digital assistants) [5].

В останні роки використання мобільних пристроїв (смартфони, планшети, ноутбуки) не тільки отримало поширення, але досягло максимального рівня, особливо серед молодого покоління. Сучасна людина не може уявити свого життя без подібних пристроїв і використовує їх щодня. Але деякі середні та вищі заклади освіти вважають за краще уникати мобільних пристроїв, накладають заборони й обмеження. Однак, їхнє використання може бути у нагоді не тільки в побутовій сфері життя, а й в академічній, навчальній. Останні два роки нашого життя стали підтвердженням педагогічного потенціалу використання різноманітних пристроїв в організації дистанційного навчання в закладах вищої освіти.

BYOD – від англійського *Bring Your Own Device* – підхід, який є частиною мобільного навчання (*mobile learning* або *m-learning*) порівняно недавно привернув до себе увагу вітчизняних методистів і теоретиків в галузі освіти. Прийшовши зі сфери бізнесу як альтернативний спосіб організації робочого простору і раціоналізації ресурсів компаній, BYOD-технологія поступово вбудовується в освітнє середовище зарубіжних і вітчизняних освітніх установ. Разом з цим, залишаються відкритими питання, пов’язані як з визначенням даного виду діяльності, так і методики його використання.

Почнемо з проблеми перекладу абревіатури BOYD на українську мову. Як відносно нове поняття (як концепція в ІТ-політиці BYOD вперше сформувався в 2009 році в корпорації Intel, сам термін використовується з 2005 року, коли з’явилася робота Рафаеля Баллагаса «BOYD: Bring Your Own Device», де він пролунав уперше [3]) термін поки не знайшов свій однозначний україномовний еквівалент. Через його відсутність немає і точного розуміння даного явища в галузі освіти. Так, в небагатьох роботах вітчизняних авторів з питань використання BOYD його називають BOYD-технологією, BOYD-системою, BOYD-моделлю, BOYD-тенденцією або BOYD-концепцією. Проведений нами аналіз варіантів перекладу з англійської на українську в онлайн сервісах

(google-перекладач) дозволяє констатувати повну відсутність однаковості в перекладі. В якості пропонованих варіантів перекладу знаходимо: феномен «принесених із собою пристроїв»; концепція використання власних пристроїв; явище, відоме як BOYD (принесіть свій власний пристрій) і т. п.

Ми вважаємо, що з точки зору організації освітнього процесу BOYD близький до поняття методичного прийому, оскільки мобільні пристрої, принесені студентами з собою на заняття, виступають засобом досягнення певної мети в предметній галузі. Однак зі змістовної точки зору BOYD може і повинен виступати в якості технології або концепції за умови масовості і системності його використання, так само як гнучкості проектування занять на його основі і дидактичної доцільності. З технологічної точки зору BOYD передбачає використання персональних мобільних пристроїв (смартфонів, планшетів, ноутбуків, нетбуків, ультрабуків) студентами та викладачами для доступу до загальномережних і спеціалізованих ресурсів освітньої установи.

Як вказує Д. А. Іванченко, успішність використання BOYD обумовлена низкою передумов [1, с. 200]. У стислому вигляді виділимо найбільш значимі:

- високий рівень і динаміка поширення мобільних пристроїв в студентському і викладацькому середовищі;
- істотний когнітивний потенціал аудиторії, гнучко реагує на зміни в практиці організації освітнього процесу;
- легкість перетворення навчальних матеріалів в медіа-контент та їх інтеграції в інфраструктуру освітнього простору.

Ще зовсім нещодавно BOYD був одним із способів зробити заняття для студентів соціономічних спеціальностей сучасними і нестандартними за допомогою девайсів, від яких не можуть відірватися сучасні студенти. А деякі вчителі-практики закликали «перетворити своїх «ворогів» на «друзів» і кращих помічників [3]. Але вже сьогодні це повноцінні засоби організації вимушеної соціальними обставинами дистанційної освіти студентів.

У практиці використання BOYD виступають авторські курси або окремі модулі, розроблені викладачами, які зазвичай вивішуються на сайті університету або особистому сайті викладача, а також незалежні сайти, які дають можливість моментально отримати інформацію із проблем дисципліни, яка вивчається (онлайн та офлайн).

Принципи використання BOYD-технології в рамках вивчення курсів соціальної роботи гранично прості: студенти і викладач в будь-який час і в будь-якій точці мають доступ до курсу / модулю з будь-якого мобільного пристрою. Гнучкість і висока ступінь адаптивності ресурсів дозволяє реалізовувати індивідуалізацію освітнього процесу. Індивідуальні особливості мобільних додатків і пристроїв сприяє диференціації навчання, оскільки кожний студент знає технічні характеристики особистого мобільного пристрою і може варіювати налаштування звуку, зображення, спосіб доступу до навчального матеріалу.

Безсумнівно, використання BOYD є перспективним напрямком дослідження, оскільки в першу чергу забезпечує гнучкість і мобільність

освітнього процесу, дозволяє оптимізувати фінансові витрати на забезпечення освітнього процесу навчально-методичною та навчальною літературою, сприяє ефективному використанню нових освітніх технологій у практиці підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей.

Таким чином, цифровізація вищої освіти сприяє підвищенню її якості, адже сьогодні спостерігається тенденція збільшення кількості віртуальних освітніх платформ, цифрових інструментів та електронних ресурсів для навчання онлайн та офлайн (особливо в умовах сучасних соціальних викликів). Це істотно полегшує організацію та доступ до освітнього процесу студентів і викладачів. У цих вимушених умовах цифрові технології дають змогу студентам розвивати свої здібності й таланти, здобувати професію, комунікувати з однодумцями тощо. Завдяки цифровим технологіям вони долають соціально-психологічні бар'єри у навчанні, отримують доступ до різноманітних дидактичних матеріалів у доступному прийнятному форматі, а також мають можливість демонструвати свої навчальні досягнення, не дивлячись на сучасні життєві перешкоди.

Список використаних джерел

1. Березан В. І. Інформаційно-комунікаційна компетентність фахівців соціономічних спеціальностей: монографія. Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2020. 357 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав. 2004. 352 с.
3. Озолиньш К. М. Використання технології Bring Your Own Device (BYOD) на уроках інформатики. *Всеосвіта*. 2018. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-tehnologii-bring-you-own-device-byod-na-urokah-informatiki-3779.html> (Дата звернення: 25.05.2022).
4. Тихонова Т. В. Інформаційно-комунікаційні технології професійної діяльності педагога: сутність поняття. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2011. Т. 1. Вип. 33. С. 101–105.
5. Cope B., Kalantzis M. *New Media, New Learning. Multiliteracies in Motion: Current Theory and Practice* / eds. D. R. Cole, D. L. Pullen. Abingdon: Routledge, 2009. P. 87–104. URL: <http://dx.doi.org/10.13140/2.1.4769.3440> (Дата звернення: 25.05.2022).

References

1. Berezan, V. I. (2020). *Informatsiino-komunikatsiina kompetentnist fakhivtsiv sotsionomichnykh spetsialnostei [Information and communication competence of specialists in socionomic specialties]*. Poltava: Vydavnytstvo PP «Astraiia». (in Ukrainian)
2. Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies]*. Kyiv: Akademvydav. (in Ukrainian)

3. Ozolynsh, K. M. (2018). Vykorystannia tekhnolohii Bring Your Own Device (BYOD) na urokakh informatyky [Using Bring Your Own Device (BYOD) technology in computer science lessons]. *Vseosvita*. Retrieved from: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-tehnologii-bring-you-own-device-byod-na-urokah-informatiki-3779.html> (accessed 25 May 2022). (in Ukrainian)
4. Tykhonova, T. V. (2011). Informatiino-komunikatsiini tekhnolohii profesiinoi diialnosti pedahoha: sutnist poniattia [Information and communication technologies of professional activity of a teacher: the essence of the concept]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Seriia: Pedahohichni nauky*, T. 1, 33, 101–105. (in Ukrainian).
5. Cope, B., Kalantzis, M. (2009). New Media, New Learning. In D. R. Cole, & D. L. Pullen (Eds.), *Multiliteracies in Motion: Current Theory and Practice* (pp. 87–104). Abingdon: Routledge. Available at: <http://dx.doi.org/10.13140/2.1.4769.3440> (accessed 25 May 2022). (in Ukrainian) (In English)

Березовська Людмила,
доктор педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Україна,
Berezovska Liudmyla,
Doctor of pedagogical sciences, docent Department of Theory and Methods of Preschool Education Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, Ukraine

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

GAME TECHNOLOGIES AS A MEANS OF FORMING THE READINESS OF FUTURE EDUCATORS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY

Annotation. The article substantiates the expediency of using game technologies in the process of forming the readiness of future educators for professional activities in higher education institutions.

Keywords: game, game technologies, situation simulation, professional training, educators.

У сучасних умовах система освіти України спрямована на оптимізацію професійної підготовки майбутніх фахівців та впровадження інноваційних технологій в освітній процес. Перед закладами вищої освіти стоїть завдання підготовки конкурентоздатних фахівців, готових працювати в нестабільних